

آشنایی با مقررات و سیاست‌های ارزی

سیاست‌ها و مقررات ارزی در همه جوامع بشری حساس و اثرگذارند، به‌ویژه در جوامعی مانند کشور خودمان که عملکرد بخش اقتصادی جامعه به‌طور وسیعی تحت تأثیر چند و چون متابع و مصارف ارزی است. از سوی دیگر، یکی از وظایف عمده نظام بانکی کشور اتخاذ همین سیاست‌ها و تدوین مقررات ارزی و اجرای آنهاست که معمولاً هم در پشت پرده‌هایی از ابهام قرار دارند و بسیاری از مشتریان و حتی کارکنان سیستم بانکی از ساز و کار واقعی

آنها بی‌اطلاع یا کم‌اطلاع هستند و این بی‌اطلاعی یا کم‌اطلاعی هم باعث بروز انواع مشکلات می‌شود، مشکلاتی همچون کندشدن جریان امور، مراجعات و پرسش‌های مکرر مشتریان از شعب برای سردرآوردن از کار، اتلاف وقت کارکنان برای

اطلاع‌گیری و اطلاع‌رسانی و احتمالاً سوءاستفاده و... بنابراین، برای اینکه خوانندگان ارجمند را با مقررات و سیاست‌های ارزی آشنا کنیم و با افزایش دانش آنان در این زمینه، از مشکلات موجود بکاهیم، از این شماره، به شرح

مقررات و سیاست‌های ارزی جاری در کل سیستم بانکی کشور می‌پردازیم و به تدریج، شرح می‌دهیم که سیستم بانکی در رابطه با ارزهای صادراتی، ارزهای وارداتی و ارزهای خدماتی چگونه عمل می‌کند. بانک و اقتصاد

ارز برای واردات

مراحل و ضوابط جاری واردات کالا، که فقط از طریق گشایش اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش برای امکان‌پذیر است، و نیز موضوعات مرتبط با آن به شرح زیر می‌باشد:

الف - مراحل قبل از گشایش اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش برای:

- ۱- رعایت کامل مقررات صادرات و واردات.
- ۲- رعایت کامل الزامات قوانین بودجه سنواتی که هر سال طی بخشنامه جداگانه‌ای به بانک‌ها ابلاغ می‌شود.
- ۳- اخذ مجوز عدم ساخت (برای کالاهای ساخته‌شده) از وزارت صنایع.
- ۴- اخذ مجوز ورود از سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط.
- ۵- تکمیل فرم ثبت سفارش.
- ۶- انجام تشریفات مناقصه یا اخذ مجوز ترک تشریفات مناقصه برای خریدهای دولتی بیش از یک میلیون دلار.

تبصره - براساس مصوبه مورخ ۷۴/۴/۱۹ شورای اقتصاد، شرکت‌های سازنده مجموعه‌های صنعتی و همچنین، سازندگان خودرو، که تحت پوشش سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران قرار دارند، برای خرید قطعات منقصله خودرو (C.K.D) مربوط به ساخت انواع خودروهای

تولید داخلی (که منحصراً از سازندگان انحصاری خارجی و براساس مفاد قراردادهای منعقد خریداری می‌شود)، از شمول بند ۶ فوق‌الذکر مستثنی می‌باشند.

۷- اخذ مجوز شورایی هماهنگی توأبی کشور برای کالاهایی که به صورت C.F.R. C&F وارد می‌شوند. موارد زیر نیاز به اخذ مجوز مذکور ندارند:

۱- واردات کالا به صورت F.O.B شامل (F.A.S, EXW و F.C.A) که با وسایل نقلیه ایرانی - اعم از دریایی، زمینی و هوایی - حمل می‌شوند.

۲- واردات کالا در تناژهای زیر:

- الف - محمولات دریایی ۵۰۰ تن و کمتر.
 - ب - محمولات جاده‌ای ۱۰۰ تن و کمتر
 - پ - محمولات هوایی ۵۰۰ کیلو و کمتر
- ۳- کالاهایی که مبدأ اولیه آنها مبادی کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس است و به‌وسیله لنج‌های ایرانی به مقصد بنادر ایران حمل می‌شوند.

تبصره ۱- در کلیه مواردی که کالا با وسایل حمل و نقل خارجی حمل می‌شود، گمرک ایران موظف است در هنگام ترخیص محمولات مزبور، ۱۰ درصد کرایه حمل را بر مبنای اسناد مربوطه به ریال تسعیر و به حساب شماره ۶۹۶ خزانه واریز کند.

تبصره ۲- تا زمانی که ناوگان ایرانی، امکانات حمل کالاهای خاص مانند مواد شیمیایی را به‌صورت مایع فله ندارد، حمل کالاهای مزبور با ناوگان خارجی، با اخذ مجوز از وزارت

مرزنشین، ملوانان، کارکنان شناورها طبق فهرست مندرج در آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات و در حد مقرر آیین نامه سبزی، گمرک ایران موظف است که آمار واردات کالاهای موضوع این بند را طبق فرم وزارت بازرگانی تنظیم کند و در پایان هر ماه به وزارت مذکور ارسال دارد.

*** بانک‌های گشاینده اعتبارات اسنادی مکلفند که ۹۰ درصد وجوه وصولی بابت پیش پرداخت اعتبارات اسنادی را به حساب بانک مرکزی واریز کنند.**

۹-۱-۹- واردات کالا توسط کارگران و ایرانیان شاغل در خارج از کشور، از طریق روش ثبت سفارش خاص و با هماهنگی وزارتخانه‌های بازرگانی و کار و امور اجتماعی انجام خواهد شد.
 ۹-۱-۱۰- نظر به اینکه کلیه کالاهایی که برای نمایش در نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران وارد کشور می‌شوند، با سپردن وثیقه یا ضمانت سفارتخانه کشور مربوط، با تأیید مرکز توسعه صادرات ایران، بدون گشایش اعتبار اسنادی و ثبت سفارش ترخیص موقت شده و پس از خاتمه کار نمایشگاه یک نمونه از هر کالا یا دستگاه با تأیید و مجوز مرکز توسعه صادرات ایران و مستند به مصوبه شماره ۵۷۱۸۴۵ مورخ ۲۷/۱۱/۷۲ هیأت دولت قابل ترخیص قطعی بوده و بقیه به کشور مبدأ عودت داده خواهد شد، لذا این قبیل کالاها قابل ورود قطعی به کشور نبوده و برای ورود قطعی یک نمونه مورد تأیید مرکز توسعه صادرات ایران، طی مراحل نه‌گانه فوق الزامی

ب- گشایش اعتبار اسنادی:

واردکننده کالا پس از اخذ مدارک و طی مراحل مذکور در بند الف فوق، تقاضای گشایش اعتبار اسنادی را به بانک مورد نظر خود در داخل کشور ارائه می‌کند. بانک گشایش‌کننده اعتبار اسنادی هم پس از کنترل مدارک مربوط و تطبیق آنها با ضوابط و مقررات و دستورالعمل‌های جاری، اقدام‌های زیر را به عمل خواهد آورد:

ب- ۱- اخذ حق ثبت سفارش که مستند به ماده ۵ قانون وصول مالیات مقطوع از بعضی کالاها می‌باشد، به‌میزانی که در قوانین بودجه سنواری تعیین شده است

تبصره ۱- به استناد بند الف - تبصره ۱۴ قانون بودجه کل کشور، کالاهای اساسی - اعم از یارانه‌ای و غیریارانه‌ای - که توسط دولت به صورت کوپنی توزیع می‌شوند و نیز کاغذ (بخش دولتی)، از پرداخت حق ثبت سفارش معاف

راه و ترابری و بدون پرداخت عوارض، بلامانع است.
 ۸- اخذ بیمه‌نامه ریالی از یکی از شرکت‌های بیمه ایرانی، یعنی شرکت سهامی بیمه ایران، شرکت بیمه البرز، شرکت بیمه آسیا و شرکت بیمه دانا.

یادآوری ۱- ورود کالا به صورت EXW بدون موافقت قبلی بانک مرکزی مجاز نمی‌باشد.

یادآوری ۲- گشایش اعتبار اسنادی به صورت C.FR (C&F) مرز بازرگان و نیز ترانسشیپمنت مرز بازرگان مجاز نیست.

۹- انجام ثبت سفارش نزد وزارت بازرگانی (معاونت بازرگانی خارجی).

تبصره ۱- کالاهای زیر از تشریفات ثبت سفارش نزد وزارت بازرگانی معاف می‌باشند:

۹-۱-۱- کالاهای خاص نظامی، با تأیید وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

۹-۱-۲- کالاهای خاص انرژی اتمی. با تأیید رییس سازمان انرژی اتمی ایران.

۹-۱-۳- کالاهای وارداتی از طریق پست، به‌میزانی که قانون مقررات صادرات و واردات تعیین کرده است.

*** خریدهای خارجی بخش فرهنگ (دولتی) از جمله صدا و سیما و همچنین، طرح‌های بیع متقابل و سرمایه‌گذاری خارجی از حق ثبت سفارش معاف می‌باشند.**

۹-۱-۴- کالاهای همراه مسافر، به‌میزانی که قانون مقررات صادرات و واردات تعیین کرده است.

۹-۱-۵- کالاهای نمونه تجاری و تولیدی، به‌مقداری که قانون مقررات صادرات و واردات تعیین می‌کند.

۹-۱-۶- کتب و نشریات خارجی و نیز کتب و نشریات غنمی که به صورت دیسکت کامپیوتری (CD) ارسال می‌شوند.

۹-۱-۷- کالاهای اهدایی موضوع بند ۹ ماده ۳۷ قانون امور گمرکی، به شرط تجاری نبودن، فقط از لحاظ احراز انطباق با قانون مربوط، ممنوع به بررسی وزارت بازرگانی خواهد بود، لکن با توجه به مفاد تبصره ذیل بند ۲۰ ماده ۳۷ قانون مذکور، نیز به مجوزهای ورود مقرر توسط دولت نخواهد داشت.

۹-۱-۸- کالاهای مورد نیاز خانواده‌های سرزنشین، شرکت‌های تعاونی خانوارهای

(چاپ، گرافت و مطبوعات)، مواد اولیه کاسه، لوازم التحریر، کره، پنیر، لاستیک و مواد اولیه آن (به استثنای لاستیک سبک)، علوفه، داروهای دامی، مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده تجهیزات و ملزومات پزشکی یک بار مصرف با تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، C.K.D انبوس برای ساخت و تولید و مواد پلاستیک برای تهیه بطری پلاستیکی (پلی اتیلن) به صورت ۵۰ درصد در روز گشایش.

تبصره ۳- میزان پیش‌پرداخت معادل ریالی برای ورود اقلام مذکور در تبصره ۲ فوق از طریق گشایش اعتبار اسنادی مدت‌دار، ۱۵ درصد در روز گشایش خواهد بود.

تبصره ۴- گشایش اعتبار اسنادی برای ورود داروهای انسانی و مواد اولیه و لوازم بسته‌بندی آنها به صورت ۲۰ درصد در زمان گشایش انجام می‌شود.

تبصره ۵- فقط وصول ۱۰۰ درصد معادل ریالی آن قسمت از وجه اعتبارات اسنادی که با استفاده از تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس) گشایش می‌شوند و به‌صورت پیش‌پرداخت و یا میان‌پرداخت ارزی به فروشنده خارجی پرداخت می‌شود، الزامی است، لکن بانک‌های گشایش‌کننده این قبیل اعتبارات اسنادی، مکلفند که وثایق و تضمین‌های کافی و معتبر برای پوشش بخش فاینانس شده اعتبارات اسنادی را نیز از مشتری اخذ کنند.

تبصره ۶- (بخشنامه‌های شماره ۶۰/۱۲۹۴ مورخ ۷۶/۴/۴ و ۶۰/۱۰۹۱ مورخ ۷۷/۸/۲ و ۶۰/۱۰۹۶ مورخ ۷۷/۸/۱۱) گشایش اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش براتی با نرخ صادراتی و از محل ارز تخصیصی وزارتخانه‌های ذیربط که قبلاً نزد وزارت بازرگانی ثبت سفارش شده باشد، منوط به دریافت ۹۰ درصد معادل ریالی وجه آنها به هنگام گشایش اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش برات خواهد بود.

موارد زیر از شمول مراتب فوق مستثنی می‌باشند:

۱- در صورتی که ثبت سفارش از محل تسهیلات یوزانس داخلی یا یوزانس داخلی ویژه با تأیید وزارتخانه‌های ذیربط تخصیص ارزی می‌شود، ۷۰ درصد معادل ریالی آنها بایستی (۷۰ درصد از ۱۱۰ درصد که شامل مبلغ ثبت سفارش و هزینه یوزانس می‌باشد) قبل از صدور گواهی ثبت آماری اخذ و بقیه به هنگام معامله اسناد قابل وصول می‌باشد.

۲- براساس تصمیمات جلسه مورخ ۷۶/۱/۲۴ ستاد پشتیبانی برنامه تنظیم بازار، نرخ ارز تخصیصی برای مواد اولیه لاستیک جهت تولید داخلی و لاستیک سنگین ساخته شده و همچنین، کامیون و قطعات منقضه کامیون که به‌منظور تولید کامیون وارد می‌شود، به نرخ صادراتی بوده و نحوه پیش‌پرداخت برای صدور گواهی ثبت آماری و همچنین، معامله اسناد واصله به صورت زیر خواهد بود:

الف - با تأیید وزارت صنایع ۲۵ درصد (از ۷۰

می‌باشند. ضمناً کالاهای اساسی عبارتند از: گندم، قند و شکر، چای، روغن نباتی، برنج، گوشت قرمز، شیر، کود و سم و بذر، واکسن و سموم دامی.

تبصره ۲- براساس بند الف - تبصره ۱۰ قوانین بودجه سال‌های ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ کل کشور، کالاهای وارده توسط هیأت امنای پزشکی و از محل اعتبار موضوع تبصره فوق و تجهیزات و ملزومات پزشکی و قطعات یدکی مربوط که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وارد می‌شود، و تجهیزات و ملزومات مورد نیاز جانبازان بنیاد جانبازان و مستضعفان و معلولان بهزیستی مانند صندلی چرخدار و نیز واردات مشابه توسط بخش خصوصی با تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، از پرداخت حق ثبت سفارش معاف خواهند بود.

* واردکنندگان کالا باید پس از اخذ مدارک و طی مراحل قانونی، تقاضای گشایش اعتبار اسنادی را به بانک مورد نظر خود در داخل کشور ارایه کنند.

تبصره ۳- طبق مفاد بند الف تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور، حق ثبت سفارش برای سایر کالاها (غیر از معافیت‌های مندرج در تبصره‌های ۱ و ۲ فوق) به ازای هر دلار آمریکا یا معادل آن، دوست و پنجاه ریال می‌باشد.

تبصره ۴- خریدهای خارجی بخش فرهنگ (بخش دولتی) از جمله صدا و سیما و نیز طرح‌های بیع متقابل و سرمایه‌گذاری خارجی از شمول این بند مستثنی می‌باشند.

ب ۲- اخذ معادل ریالی وجه اعتبارات اسنادی، با توجه به دیداری یا مدت‌دار بودن آن به شرح زیر:

ب ۲-۱- ۱۰۰ درصد معادل ریالی اعتبارات اسنادی مربوط به وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی که از بودجه عمومی استفاده می‌کنند، به هنگام گشایش.

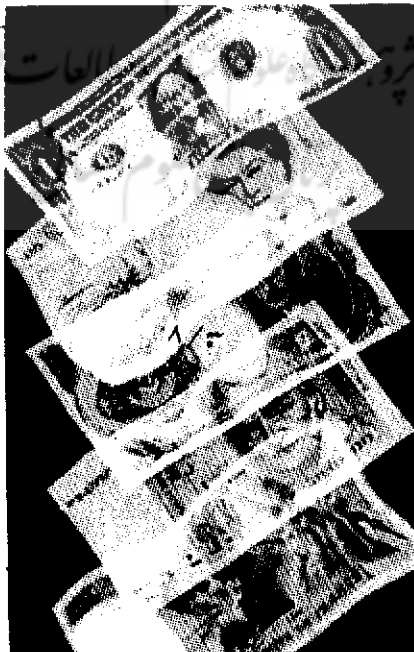
ب ۲-۲- ۱۰۰ درصد معادل ریالی اعتبارات اسنادی دیداری، در زمان گشایش.

ب ۲-۳- ۶۵ درصد معادل ریالی اعتبارات اسنادی یوزانس یکساله در روز گشایش.

ب ۲-۴- ۳۰ درصد اعتبارات اسنادی یوزانس دوساله و بیشتر هنگام گشایش.

تبصره ۱- اخذ معادل ریالی اعتبارات اسنادی یوزانس کمتر از یک‌سال، یوزانس داخلی و یوزانس داخلی ویژه همانند اعتبارات اسنادی دیداری خواهد بود.

تبصره ۲- میزان پیش‌پرداخت معادل ریالی، اعتبارات اسنادی که برای ورود روغن نباتی خام، روغن نباتی ساخته‌شده، ورق حلب مورد نیازکارخانجات روغن نباتی، شکر، برنج، کاسه

اعتبارات اسنادی که بعد از تاریخ ۷۵/۹/۲۵ به صورت مدت‌دار و نیز اعتبارات اسنادی که به صورت دیداری گشایش شده‌اند، به نرخ روز معامله اسناد خواهد بود. بدیهی است که مابه‌التفاوت احتمالی ناشی از تغییرات قانونی نرخ ارز از زمان معامله اسناد تا زمان سررسید اعتبار اسنادی، به عهده بانک مرکزی خواهد بود.

تذکر ۳- به استناد بخشنامه شماره نب/۲۷۷۹ مورخ ۷۴/۵/۲ اداره نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، بانک‌های گشایش‌کننده اعتبارات اسنادی مکلفند که ۹۰ درصد وجوه وصولی بابت پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی را به حساب بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز کنند.

تذکر ۴- پیش‌پرداخت‌های واریز شده به حساب‌های مربوط، فقط در زمان پرداخت وجه اعتبار اسنادی به کارگزار و خرید ارز از این بانک به این منظور، قابل برداشت می‌باشد.

تذکر ۵- با توجه به اینکه تاریخ صدور Short telex یا Pre advice برای اعتبارات اسنادی و نیز تاریخ ابلاغ اعتبار اسنادی به صورت Non operative از نظر بانک مرکزی تاریخ قطعی گشایش تلقی می‌شود، لذا رعایت کامل مفاد بند ب - ۲ فوق و نیز کلیه بندها و تبصره‌ها و تذکرات ذیل آن الزامی است. ضمناً فعال شدن (Operative) اعتباراتی که قبل از تاریخ ۷۵/۹/۸ به صورت غیرفعال (Non operative) گشایش شده‌اند، منوط به موافقت بانک مرکزی خواهد بود.

ب ۳- کنترل بیمه‌نامه کالای وارداتی که حتماً بایستی به صورت ریالی و توسط یکی از چهار شرکت بیمه (بیمه ایران، آسیا، البرز و دانا) صادر شده باشد.

تبصره ۱- مبنای اخذ معادل ریالی بیمه‌نامه، نرخ مندرج در گواهی ثبت آماری می‌باشد.

تبصره ۲- گشایش اعتبار اسنادی به صورت C.I.F یا صدور بیمه‌نامه ارزی منوط به موافقت قبلی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تبصره ۳- براساس نامه شماره ۳۳۴۶ مورخ ۷۶/۳/۱۸ بیمه مرکزی ایران، شرایط عمومی بیمه باربری به شرایط جدید B و A و C به ترتیب به جای All. Risks و WA و FPA مستداول و رایج، تغییر کرده است. بنابراین، استفاده از بیمه‌نامه با شرایط جدید نیز در کنار روش قبلی بی‌امان است.

ب ۴- اخذ تعهد از واردکننده مبنی بر ارائه پروانه ترخیص کالا مطابق شرایط کمی و کیفی اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش براتی طبق نمونه پیوست.

ب ۵- کنترل کارت بازرگانی واردکننده.

ب ۶- کنترل اعتبار مهر ثبت سفارش وزارت بازرگانی.

ب ۷- رعایت مقررات مربوط به ارائه گواهی بازرسی کالاهای وارداتی.

ادامه دارد

درصد بند یک (فوق) معادل ریالی وجه ثبت سفارش قبل از صدور گواهی ثبت آماری و ۷۵ درصد (از ۷۰ درصد بند یک فوق) در زمان معامله اسناد خواهد بود.

ب - چنانچه اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی گشایش شده یا ثبت سفارش‌های براتی انجام شده در رابطه با کالاهای فوق‌الذکر قبلاً با نرخ شناور ثبت سفارش شده باشند، در صورتی که تاکنون اسناد آن‌ها ظهرونیسی و واریز نشده باشد، ظهرونیسی اسناد منوط به دریافت مابه‌التفاوت نرخ ارز اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش براتی تا نرخ صادراتی خواهد بود.

۳- با تأیید وزارت صنایع ۲۵ درصد (از ۷۰ درصد بند یک فوق) معادل ریالی ثبت سفارش‌های مربوط به صنعت ماشین‌سازی و ساخت تجهیزات مربوطه، قبل از صدور گواهی ثبت آماری و ۶۵ درصد (از ۷۰ درصد بند یک فوق) معادل ریالی ثبت سفارش از محل تسهیلات بانکی با تأیید وزارت صنایع و نیز موافقت اداره اعتبارات بانک مرکزی و مشروط بر اینکه اداره نظارت ارز این بانک گواهی ثبت آماری با کد ارزی ۱۶۳۰۷۱۳۴۰ صادر نموده باشند.

۴- در مورد ثبت سفارش‌های شرکت ملی فولاد ایران و واحدهای تابعه که از تسهیلات بانکی استفاده می‌کنند، صدور گواهی ثبت آماری منوط به واریز حداقل ۲۵ درصد (از ۷۰ درصد بند یک فوق) معادل ریالی وجه ثبت سفارش به هنگام گشایش و همچنین ۶۵ درصد معادل ریالی ثبت سفارش از محل تسهیلات بانکی با ارایه تأییدیه وزارت معادن و فلزات و نیز موافقت اداره اعتبارات بانک مرکزی و ۱۰ درصد باقیمانده نیز هم‌زمان با واریز اسناد توسط ثبت سفارش‌کننده خواهد بود.

۵- رعایت مفاد این تبصره برای ثبت سفارش‌هایی که جهت ورود تجهیزات پزشکی موضوع بخشنامه شماره ۵۵۷۶ مورخ ۷۴/۸/۳۰ اداره نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری انجام می‌شود، ضرورت نداشته و این موارد کماکان مشمول مفاد بخشنامه مذکور خواهند بود.

یادآوری - ثبت سفارش‌های مربوط به دستگاه‌های دولتی که از بودجه عمومی استفاده می‌کنند، مشمول استثنائات این تبصره نخواهند بود.

تذکر ۱- مابه‌التفاوت معادل ریالی وجه اعتبارات اسنادی تا میزان ۱۰۰ درصد به تشخیص و مسوولیت بانک گشایش‌کننده و متناسب با وضعیت اعتباری مشتری تا زمان سررسید اعتبار اسنادی وصول خواهد شد.

تذکر ۲- پرداخت تمام یا قسمتی از معادل ریالی وجه اعتبارات اسنادی که قبل از تاریخ ۷۵/۹/۲۵ به صورت مدت‌دار گشایش شده‌اند، در زمان گشایش یا روز معامله اسناد یا روز ظهرونیسی و واریز اسناد به صورت علی‌الحساب بوده و تسویه حساب قطعی، به نرخ روز سررسید اعتبار اسنادی می‌باشد و تسویه حساب قطعی

